

Čís. 17125.

Pouhé nedoručení soudních usnesení účastníku nesporného řízení neodůvodňuje ani zmatečnost (§ 41 nesp. říz.), ani vadnost řízení, zejména nemůže-li se účastník pokládati nedoručeným rozhodnutím soudu za zkrácena.

Právní povaha zapečetění (závěry) pozůstalosti (§§ 43 a další nesp. pat.).

Za zapečetění pozůstalosti, záležející z vkladních nebo spořitelních knížek, jest pokládati i jejich vinkulaci, projevující se tím, že se ono pozůstalostní jmění dává soudním zákazem pod zvláštní dohled soudu. Nutnou podmínkou takovéto vinkulace jest však, že byly ony cenné papíry v době zůstavitelovy smrti v jeho držbě.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1938, R I 1101/38.)

V pozůstalostním řízení po P. Martinu K. byly soudně vinkulovány (soudně obstaveny) vkladní knížky Z. banky č. ... fol ... a Spořitelny města Č. č. ... fol ..., znějící vesměs na zůstavitelovo jméno. Anna F. navrhla zrušení řečené vinkulace, tvrdíc, že ony vkladní knížky jsou jejím majetkem. Pozůstalostní soud zamítl návrh Anny F. Důvody: Z výpovědi soudního komisaře notáře Rudolfa M. vyplývá, že podle různých záznamů a stvrzenek zjistil, že zůstavitel byl majitelem mimo jiné též uvedených vkladních knížek, a pozůstalostní soud proto na základě jeho oznámení nařídil vinkulaci těchto knížek. Poněvadž jest oprávněna domněnka, že řečené knížky patří do pozůstalosti po P. Martinu K., a Anna F., proti níž bylo zahájeno trestní řízení pro zločin krádeže, nedokázala své vlastnictví k nim, zamítl soud její návrh na zrušení obstarvky. Rekursní soud na rekurs Anny F. zrušil soudní obstarvku vkladních knížek, o něž jde, a odkázal strany k vyřízení otázky, zda knížky patří do pozůstalosti neb nikoliv, na pořad práva. Důvody: Podle § 38 nesp. pat. má býti pozůstalost zapečetěna, vyžadují-li nějaké okolnosti zvláštní opatrnosti. Zapečetění jest postaveno na roveň a jest jím rozuměti i zákaz výplaty vkladů z vkladních knížek. Ovšem patří-li vkladní knížka do pozůstalosti. Musí tudíž býti jasno, že vkladní knížka patří skutečně do pozůstalosti, byla-li nalezena v pozůstalosti, to jest byl-li zůstavitel v držení vkladní knížky (§ 104 nesp. pat.), nebo je-li pravoplatně rozhodnuto, že do pozůstalosti patří. Dokud tedy není zjištěno a jisto, zda shora uvedené vkladní knížky do pozůstalosti patří resp. do soupisu mají býti zařaděny (§ 104 nesp. pat.) — a tomu jest tak i v souzeném případě, když knížky nebyly v den úmrtí zůstavitele v jeho držení, nýbrž v držení stěžovatelky — nemůže býti vydán zákaz výplaty, nemohou býti vinkulovány (viz rozh. č. 6685 Gl. U. n. ř.). Bylo proto odůvodněnému rekursu vyhověno. Stranám ovšem zůstává volno domáhati se sporem rozřešení otázky, zda knížky vkladní patří do pozůstalosti či nikoliv.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

Rechtsgründe.

Důvody:

Dovolací stěžovatel vytýká především jako zmatečnost, že kostel v R. jakožto presumptivní zákonný dědic a účastník pozůstalostního řízení nedostal doručeno usnesení první stolice, při čemž doručení se mělo státi finanční prokuratuře, která jest v řízení před soudy výlučným obligatorním zákonným zástupcem kmenového jmění kostela v R. Tato výtku není odůvodněna. Finanční prokuratura v P. jako zástupce kostela v R. se účastnila řízení před prvním soudem a nejde tu proto o zmatek po rozumu § 41 f) zákona č. 100/1931 Sb. z. a n. Nedoručení soudních usnesení samo o sobě však nezakládá žádný z důvodů zmatečnosti v § 41 výčetmo uvedených ani vadnost řízení, zejména také proto ne, poněvadž rozhodnutím prvního soudu nemohl se dovolací stěžovatel pokládati za zkrácena.

Právně však dovolací stěžovatel vytýká neúplnost řízení. Podle § 38 nesp. pat. má soudní komisař, kterému bylo uloženo zříditi úmrtní zápis, je-li třeba, zabezpečiti pozůstalost. § 43 nesp. pat. pak stanoví, že pozůstalostní podstata musí býti ihned zapečetěna, jestliže okolnosti vyžadují zvláštní opatrnosti. Tak zvané zapečetění pozůstalosti jest instituce velmi stará, vzniklá již ve 14. století (srov. Schuster-Kommentar zum Gesetze über das Verfahren ausser Streitsachen 1886, str. 59 dole), která se vžila. V § 5 instrukce pro obecní představené o soudních úředních jednáních na ně přenesených ze dne 28. června 1850, čís. 256 ř. z. se mluví o »Sperre« (uzamknutí) a ustanovuje se, že obecní »vyslanec« má pozůstalost uzamknouti, jsou-li tu nějaké pochybnosti, zejména neujmeli se nikdo pozůstalosti, nebo kde jest se obávati nebezpečí, že pozůstalost bude zatajena nebo zadržována. Na toto ustanovení odkazuje § 31 nesp. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. Řečená instituce má býti také převzata do nového občanského zákona (srov. Vládní návrh občanského zákona, § 637 a Důvodovou zprávu str. 311). V novém občanském zákoně se tato instituce nazývá »Závěra«. Podle své povahy je to opatření soudu, zajišťující pozůstalost k tomu účelu, aby bylo pozůstalostní jmění chráněno, a to buď tím, že se pozůstalostní jmění dá pod zvláštní dohled soudu, anebo se dokonce vskutku zabráni přístupu k pozůstalostní podstatě jejím zapečetěním. Podle vyličených úvah slovo zapečetiti ve smyslu § 43 nesp. pat. nelze vykládati doslovně ani úzce, nelze je omezovati jen na věci nalezené (§ 45 nesp. pat. »Vorhandene«), a lze tudíž za zapečetění pozůstalosti pokládati také t. zv. vinkulaci vkladní nebo spořitelní knížky. To plyne také z § 35 nesp. pat., podle něhož se mají nejen členové rodiny a domácí lidé, nýbrž i třetí osoby přísně zdržeti jakéhokoli v své-mocného nakládání s pozůstalostním jměním. Tak zvaná vinkulace povolena v souzené věci není ovšem vinkulací v pravém slova smyslu, jak

její pojem vymezila právní nauka (srov. Komentář k čsl. občanskému zák. Rouček-Sedláček VI., str. 138, č. 25 a str. 146, č. IV A 2), nýbrž je to jen mírnější stupeň zapečetění, kterým se dá, jak shora uvedeno, součást pozůstalostního jmění soudním zákazem pod zvláštní dohled soudu. Námitka Anny F., že zákaz výplaty jest prostředkem nezákonným, uplatněná v rekursu, není proto důvodná.

Leč Anna F. tvrdila, že od roku 1932 byla výlučnou a neomezenou vlastnící a držitelkou vkladních knížek a spořitelních knížek, o něž jde. Naproti tomu dovolací stěžovatel tvrdí, že ony knížky zněly na jméno zůstavitele a byly v době úmrtí v držení zůstavitelově. Spornou je tudíž jak otázka vlastnictví, jak i otázka držby uvedených knížek v době úmrtí zůstavitele. Základní podmínkou zapečetění pozůstalosti je však, aby šlo o pozůstalostní podstatu (§§ 38, 43 a 45 nesp. pat.), t. j. o věci, které náležejí k pozůstalosti. V projednávané pozůstalosti nepodal sice dosud nikdo dědickou přihlášku, avšak není vyloučeno, že dojde k soupisu inventáře. Z ustanovení §§ 97 a 104 nesp. pat. plyne, že — je-li sporná otázka jak vlastnictví, tak i držby některé věci v řízení pozůstalostním, jest pro rozhodnutí, zda věc ta se má zařadit do soupisu, rozhodující toliko, zda věc byla v době úmrtí zůstavitele v jeho držbě. Této zásady nutno obdobně užítí také pro řešení sporné otázky, zda soudní zákaz výplaty vkladních a spořitelních knížek byl přípustný. Podle toho byl by přípustný jen tehdy, jestliže uvedené knížky byly v době úmrtí zůstavitele v jeho držbě.

Touto otázkou se však nižší soudy nezabývaly a bude proto na pozůstalostním soudě, aby vyšetřil z moci úřední všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí (§ 23 zákona č. 100/1931 Sb. z. a n.), aby vyslechl zejména všechny účastníky tohoto pozůstalostního řízení (srov. § 761 obč. zák. a ustanovení o zvláštní posloupnosti dědické pokatolických duchovních — otištěná v komentáři k čs. o. o. z. Rouček-Sedláček u § 761), také o tom, je-li v našem případě soudního zákazu výplaty vskutku potřebí (§§ 38 a 43 nesp. pat.), aby pak znovu rozhodl a rozhodnutí své doručil všem účastníkům.

Čís. 17126.

Úmluva, podle které někdo přistoupil k dluhu vlastníka nemovitosti, jež měla býti dražena, vůči jeho knihovnímu věřiteli a slíbil knihovní zajištění převzatého dluhu za tím účelem, aby knihovní věřitel při dražbě nedražil, se přičí dvorskému dekretu č. 277/1838 Sb. z. s. a přistoupilý dlužník může žádati o jeho výmaz.

Za úplatu ve smyslu dotčeného dvorského dekretu lze pokládati pouze zaplacení nebo odevzdání úplaty, nikoliv pouhé její zajištění.

(Rozh. ze dne 1. prosince 1938, Rv I 1857/37.)